

Дем'янюк І.В.
старший викладач

*Житомирський національний агроекологічний університет
м. Житомир, Україна*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ: ШЛЯХОМ ВИЗНАЧЕННЯ ЇХ СУТНОСТІ ЗА КЛАСИФІКАЦІЙНИМИ ОЗНАКАМИ

Сформовані на первісному етапі діяльності підприємства необоротні активи вимагають постійного управління ними. Це управління здійснюється в різних формах і різними функціональними підрозділами підприємства, які не матимуть можливості виконувати свої функції без точності даних бухгалтерського обліку, а як наслідок даних управлінського аналізу.

Відповідно до вимог складності здійснення управлінського аналізу визначається коло головних завдань бухгалтерського обліку необоротних активів:

- правильне документальне оформлення і своєчасне відображення в облікових реєстрах надходження необоротних активів, їх внутрішнього руху та вибуття;

- правильне обчислення та відображення в обліку суми зносу необоротних активів та видатків, пов'язаних з їх ремонтом;

- точне визначення результатів ліквідації зазначених об'єктів обліку;

- контроль за збереженням та ефективним використанням кожного з об'єктів необоротних активів.

Основними задачами саме процесу управління необоротними активами є:

– визначення можливих форм оновлення основних виробничих засобів на простій та розширеній основі;

– визначення потреби в нарощенні необоротних активів для розширення обсягів виробництва;

– визначення можливих способів розширення основних виробничих засобів (нове будівництво, розширення, конструкція, технічне переоснащення)

– забезпечення ефективного використання раніше сформованих та нововведених основних засобів та матеріальних активів;

– формування необхідних фінансових ресурсів для відтворення необоротних активів та оптимізація їх структури;

Таким чином, основні засоби є складовою частиною необоротних активів.

Різноманітність видів та елементів необоротних активів підприємства визначає необхідність їх попередньої класифікації з метою забезпечення цілеспрямованого управління ними. В процесі дослідження нам необхідно виділити основний механізм здійснення управління необоротними активами, а саме класифікацію їх. Дана класифікація будується за такими основними ознаками.

За функціональним видам необоротні активи в сучасній практиці фінансового обліку та управління поділяються таким чином:

а) Основні засоби. Вони характеризують сукупність матеріальних активів підприємства у формі засобів праці, які багаторазово беруть участь у виробничому процесі і переносять на продукцію свою вартість частинами. У практиці обліку до них відносять засоби праці всіх видів з терміном використання понад один рік вартістю більш 15 неоподатковуваних податком мінімумів доходів громадян.

б) Нематеріальні активи. Вони характеризують необоротні активи підприємства, що не мають речової (матеріальної) форми, що забезпечують здійснення всіх основних видів його господарської діяльності.

в) Незавершені капітальні вкладення. Вони характеризують обсяг фактично зроблених витрат на будівництво і монтаж окремих об'єктів основних коштів з початку цього будівництва до його завершення.

Розглянемо більш конкретизовано класифікацію необоротні активи

1. За функціональними видами:

- Основні засоби
- Нематеріальні активи
- Незавершені капітальні вкладення
- Обладнання, призначене до монтажу
- Довгострокові фінансові вкладення

- Інші види необоротних активів

2. За характером обслуговування окремих видів діяльності підприємства виділяють такі групи необоротних активів:

а) Необоротні активи, що обслуговують операційну діяльність (операційні необоротні активи). Вони характеризують групу довгострокових активів підприємства (основних засобів, нематеріальних активів), що безпосередньо використовуються в процесі здійснення його виробничо-комерційної діяльності. Ця група активів відіграє провідну роль у загальному складі необоротних активів підприємства.

б) Необоротні активи, що обслуговують інвестиційну діяльність (інвестиційні необоротні активи). Вони характеризують групу довгострокових активів підприємства, сформовану в процесі здійснення реального і фінансового інвестування (незавершені капітальні вкладення, обладнання призначене до монтажу, довгострокові фінансові вкладення).

в) Необоротні активи, що задовольняють соціальні потреби персоналу (невиробничі необоротні активи). Вони характеризують групу об'єктів соціально-побутового призначення, сформованих для обслуговування працівників даного підприємства і тих, що знаходяться в його володінні (спортивні споруди, оздоровчі комплекси, дошкільні дитячі установи тощо).

г) Обладнання, призначене до монтажу. Воно характеризує ті види устаткування, придбаного підприємством, що призначені до установки в будівлях і спорудах шляхом їх монтажу (складання, прикріплення до фундаментів або опор і т.д.), а також контрольно-вимірну апаратуру й інші прилади, монтовані в складі устаткування.

д) Довгострокові фінансові вкладення. Вони характеризують всі придбані підприємством фінансові інструменти інвестування з терміном їх використання більше одного року поза -залежності від розміру їх вартості.

3. За характером володіння необоротні активи підприємства поділяються на такі групи:

а) Власні необоротні активи. До них відносяться довгострокові активи підприємства, що належать йому на правах власності та володіння, відображаються в складі його балансу.

б) Орендовані необоротні активи. Вони характеризують групу активів, що використовуються підприємством на правах користування відповідно до договору оренди (лізингу), укладеним з їх власником.

4. За формами заставного забезпечення кредиту і особливостям страхування виділяють такі групи необоротних активів:

а) Рухомі необоротні активи. Вони характеризують групу довгострокових майнових цінностей підприємства, які в процесі застави (закладу) можуть бути вилучені з його володіння з метою забезпечення (машини та обладнання, транспортні засоби, довгострокові фондові інструменти тощо).

б) Нерухомі необоротні активи. До них належить група довгострокових майнових цінностей підприємства, які не можуть бути вилучені з його володіння в процесі застави, що забезпечує кредит (земельні ділянки, будівлі, споруди, передавальні пристрої тощо).

Відповідно до цієї класифікації диференціюються форми і методи фінансового управління необоротні активи підприємства в процесі здійснення різних фінансових операцій, що слугує більш ефективнішому здійсненню управлінського аналізу.